

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
для здобуття освітнього ступеня бакалавра
на основі освітньо-кваліфікаційного рівня
молодшого спеціаліста, освітньо-професійного ступеня
фахового молодшого бакалавра, освітнього ступеня
молодшого бакалавра

галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальність	053 «Психологія»
освітня програма	«Практична психологія»

Київ 2021

ВСТУП

Мета програми вступних фахових випробувань – забезпечення вступників потрібною інформацією щодо структури і змісту вступних фахових випробувань, а також створення необхідних умов для оцінювання знань, здобутих у процесі навчання за освітньо-кваліфікаційною програмою підготовки молодших спеціалістів.

Предметом вступних фахових випробувань є сукупність знань та вмінь з фахової підготовки щодо психологічного забезпечення професійної діяльності.

Види тестових завдань закритого типу, різного ступеня складності. Вступні фахові випробування проводитимуться у формі письмового тестування для виявлення рівня підготовки вступника щодо ступеня володіння професійними знаннями.

Білет письмового тестування з фахових дисциплін складається з 50 закритих тестових завдань. Вступникові потрібно обрати одну правильну найбільш повну відповідь.

Програма вступних фахових випробувань укладена відповідно до навчальних планів підготовки бакалаврів спеціальності «Психологія».

Програма містить два розділи:

- Психологія.
- Анатомія.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Розділ 1. ПСИХОЛОГІЯ

Основні характеристики когнітивної сфери особистості. Визначення та властивості понять «відчуття» та «сприймання». Функції відчуттів і сприймань.

Відчуття та сприймання як різні за повнотою і глибиною рівні пізнавальної діяльності індивіда. Активно орієнтувальна та регулювальна функції відчуттів і сприймань у поведінці та діяльності. Основні характеристики сенсорного образу. Інтенсивність відчуття як його кількісна характеристика. Чутливість аналізатора та її вимірювання. Часові характеристики відчуттів. Поняття про тривалість і послідовність відчуттів. Просторові характеристики відчуттів. Константність сприймання. Значення константності сприймання для життєдіяльності. Механізм константності сприймання. Вплив специфічних характеристик перцептивного образу (цілісності, предметності, узагальненості та ін.) на відображення просторово-часових, якісних та кількісних характеристик об'єктів.

Основні підходи до визначення уваги. Психологічні теорії уваги. Функції уваги. Особливості розвитку та шляхи формування властивостей уваги. Увага в пізнавальній діяльності особистості. Активація та увага. Основні підходи до визначення уваги. Функції уваги. Властивості уваги.

Загальна характеристика пам'яті. Психологічні теорії пам'яті і проблеми пам'яті в асоціанізмі, гештальтпсихології, біхевіоризмі; соціально-психологічний підхід до проблем пам'яті; інформаційний підхід до проблем пам'яті; діяльнісний та системний підходи до вивчення пам'яті. Процеси пам'яті: запам'ятовування та чинники, які його зумовлюють, взаємовідношення довільного і мимовільного в запам'ятовуванні. Відтворення. Зберігання-забування. Явище ремінісценції. Види пам'яті. Образна пам'ять та її особливості. Словесно-логічна пам'ять, її зв'язок з мисленням. Довільна і мимовільна пам'ять. Взаємозв'язок короткочасної та довгочасної пам'яті. Клінічні порушення пам'яті. Деякі вікові та індивідуальні особливості пам'яті: загальна характеристика змін розвитку пам'яті, вікові особливості динаміки розвитку пам'яті, індивідуальні особливості пам'яті людей.

Загальна характеристика мислення. Основні положення теорій мислення І. Сеченова, Л. Виготського, С. Рубінштейна, П. Гальперіна, Г. Костюка. Характеристика мислення як процесу розв'язання задач. Фазний характер процесу мислення. Поняття «проблемна ситуація» та «задача». Класифікація чинників, які впливають на процес розв'язання задач. Операціональний склад процесу мислення (аналіз-синтез, порівняння, узагальнення-конкретизація, абстрагування-індивідуалізація). Види мислення. Поняття «когнітивного стилю». Особистісні типи мислення. Креативність як психологічна основа індивідуальних відмінностей у мисленні.

Поняття «мова» та «мовлення». Функції мовлення. Психологічні механізми творення мовлення. Мовлення та мислення. Поняття «внутрішнього мовлення».

Поняття про уявлення та уяву. Класифікація уяви та уявлення. Види і прийоми уяви. Фізіологічні основи уяви. Уява та органічні процеси. Уява та фантазія. Розвиток уяви.

Концепції особистості в різних психологічних школах. Чинники та рушійні сили розвитку особистості. Біологічні та соціальні чинники формування та розвитку особистості.

Соціалізація: поняття, сутність і зміст. Основні принципи, етапи та механізми соціалізації особистості.

Основні моделі вікового розвитку людини. Вікова періодизація розвитку людини. Онтогенез у концепціях вітчизняних психологів.

Роль і місце задатків і здібностей у психологічній структурі особистості. Темперамент як біологічний фундамент особистості.

Характер як каркас особистості. Природа характеру. Рефлексія в особистісному зростанні.

Походження та функції емоцій. Мотивація та емоції. Емоції і свідомість. Емоції та почуття. Співвідношення емоцій і поведінки. Психосоматика. Онтогенез емоційної сфери людини. Поняття емоційного стану в психології. Види емоційних станів (афект, стрес, настрій тощо) та їх характеристики. Умови виникнення фрустрації.

Стрес та його характеристика. Види і наслідки стресів. Профілактика стресу.

Основні поняття та розвиток учення про волю. Природа та функції волі. Довільні і вольові дії, їх структура. Етапи вольової дії.

Розділ 2. АНАТОМІЯ

Вступ до предмету анатомія. Системи організму людини. Цілісність організму і взаємозв'язок із навколишнім середовищем. Структура і функціональна будова організму. Теоретичні позиції вітчизняних вчених І.М. Сеченова, А.А. Ухтомського, П.К. Анохіна. Значення анатомії та фізіології людини у вивченні психічної та нервової діяльності людини для майбутнього фахівця.

Розвиток організму людини. Структура тіла людини. Риси будови людини, спільні з іншими хребетними, ссавцями, приматами. Антропогенез як результат впливу соціального середовища.

Органи, фізіологічні й функціональні системи організму людини. Визначення понять орган, система органів, апарат, фізіологічні та функціональні системи людини, організм як ціле. Загальний принцип будови нервової системи.

Нейрон як структурна і функціональна одиниця нервової системи. Основні фізіологічні особливості нервової клітини. Види і форми нейрону та його властивості. Спинний мозок. Стовбур мозку. Довгастий мозок, міст та середній мозок. Довгастий мозок; його морфологія, розташування сірої та білої речовини. довгастого мозку і варолієвого моста. Мозочок. Морфологічна структура мозочка. Фізіологія мозочка, його вплив на рухові функції.

Вища нервова діяльність (ВНД), синапси, нейрон, глії, нервове волокно, центральна нервова система(ЦНС), спинний мозок, головний мозок, аксон, дендрит, рефлекторна дуга, медіатор, рефлекс, сенсорні функції, вегетативна нервова система, периферична нервова система, мозочок, стовбур мозку, довгастий мозок, вароліїв міст, середній мозок, проміжний мозок, рецептори, аферентні та еферентні нервові шляхи, сіра і біла речовина, ретикулярна формація, умовні рефлекс, безумовні рефлекс, телепатія, емоції, воля.

Розвиток і структура периферичної нервової системи. Черепномозкові нерви, їх функціональна характеристика. Автономна (вегетативна) нервова система Розвиток вегетативної нервової системи. Сенсорні системи або аналізатори (естезіологія). Нейрон як структурна і функціональна одиниця нервової системи. Поняття про синапси. Класифікація синапсів. Загальні принципи роботи хімічного синапсу. Нервове волокно, його структура і функція.

Зорова сенсорна система. Зоровий аналізатор. Онтогенез органа зору. Слухова, смакова та нюхова сенсорні системи. Слуховий і вестибулярний аналізатори. Смаковий і нюховий аналізатори. Функції ЦНС, нервових центрів, синапсів, нервового волокна. Вступ до вивчення фізіології центральної нервової системи (ЦНС) і вищої нервової діяльності (ВНД).

Функція парасимпатичної нервової системи та фізіологічні процеси. Фізіологічні процеси синапсу. Фізіологія нейромедіаторів. Передача електричного імпульсу пресинаптичного нейрона в постсинаптичний. Екстероцептивна сенсорна система, її фізіологічна та функціональна характеристика. Інтерцептивна сенсорна система, її фізіологічна та функціональна характеристика. Пропріоцептивна система, її фізіологічна та функціональна характеристика.

Фізіологія збудливості нервової клітини та біоелектропровідного нервового волокна. Нейрофізіологічні основи відчуття.

Механізми утворення умовного рефлексу. Основи теорій рефлексорної діяльності. Фізіологія психічних процесів та функцій ЦНС.

Психофізіологічна характеристика функціональних станів організму. Координаційна діяльність ЦНС та ендокринної системи функціональних станів людини.

Психофізіологічна характеристика і оцінка мислення, пам'яті та уваги. Фізіологія темпераменту людини, емоцій, мотивацій.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

До розділу 1. Психологія

1. Гиппенрейтер Ю.Б. Введение в общую психологию : курс лекций / Ю.Б. Гиппенрейтер. – М. : Че Ро, 2002. – 336 с.
2. Энциклопедия: общая психология. – К. : Master Media, 2004.
3. Занюк С.С. Психологія мотивації : навч. посіб. / С.С. Занюк. – Київ : Либідь, 2002. – 304 с.
4. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы / Е.П. Ильин. – СПб. : Питер, 2002. – 512 с.

5. Колесов Д.В. Введение в общую психологию / Д.В. Колесов. – М. ; Воронеж : Изд-во МПСИ; МОДЭК, 2002. – 736 с.
6. Корольчук М.С. Основи психології : опорні конспекти, схеми, методики / М.С. Корольчук, В.М. Крайнюк, В.М. Марченко. – Київ : Ніка-Центр, 2018. – 320 с.
7. Корольчук М.С. Психологічне забезпечення психічного і фізичного здоров'я / М.С. Корольчук. – Київ : ІНКОС, 2012. – 272 с.
8. Корольчук М.С. Психодіагностика / М.С. Корольчук, В.І. Осьодло. – Київ : Ельга; Ніка-Центр, 2014. – 400 с.
9. Корольчук М.С. Психофізіологія діяльності / М.С. Корольчук. – Київ : Ельга; Ніка-Центр, 2012. – 400 с.
10. Максименко С.Д. Загальна психологія / С.Д. Максименко. – Київ : ЦУЛ, 2014. – 272 с.
11. М'ясоїд П.А. Загальна психологія : підручник / П.А. М'ясоїд. – 2-е вид. – Київ : Вища школа, 2011. – 558 с.
12. Немов Р.С. Психология : учебник : в 3 кн. / Р.С. Немов. – М. : ВЛАДОС, 2003. – Кн. 1. – 688 с.; Кн. 2. – 608 с.; Кн. 3. – 632 с.
13. Основи психології / за заг. ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. – Київ : Либідь, 2000. – 632 с.
14. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии / С.Л. Рубинштейн. – М. : ВЛАДОС, 1999. – 560 с.
15. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии / С.Л. Рубинштейн. – СПб. : Питер, 2000. – 720 с.
16. Педагогічна і психологічна науки в Україні. – Київ : Педагогічна думка, 2007. – 440 с.
17. Психология личности : Словарь-справочник / под ред. П.П. Горностая, Т.М. Титаренко. – Київ : Рута, 2001. – 320 с.
18. Психологія : підручник / за заг. ред. Ю.Л. Трофімова. – Київ : Либідь, 2005. – 558 с.
19. Рогов Е.И. Настольная книга практического психолога / Е.И. Рогов. – М. : ВЛАДОС-Пресс, 2003. – 478 с.
20. Семиченко В.А. Психические состояния / В.А. Семиченко. – К. : Магістр-S, 2014. – 205 с.
21. Скрипченко О.В. Загальна психологія / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук, Т.М. Лисянська. – Київ : Либідь, 2015. – 463 с.
22. Статінова Н.П. Основи психології та педагогіки / Н.П. Статінова, Г.П. Сень. – Київ : КНТЕУ, 2002. – 345 с.
23. Столяренко Л.Д. Основы психологии : учеб. пособ. / Л.Д. Столяренко. – Ростов н/Д : Фенікс, 2002. – 736 с.

24. Столяренко Л.Д. Педагогическая психология : учеб. пособие / / Л.Д. Столяренко. – 2-е изд., перероб. и доп. – Ростов н/Д : Феникс, 2003. – 544 с.
25. Титаренко Т.М. Життєвий шлях особистості: у межах і за межами буденного / Т.М. Титаренко. – Київ : Либідь, 2013. – 376 с.
26. Узнадзе Д.Н. Теория установки / Д.Н. Узнадзе. – М. : Изд-во Ин-та практ. психологии; Воронеж: МОДЭК, 1997. – 448 с.
27. Хьелл Л. Теории личности / Л. Хьелл, Д. Зиглер. – 3-е изд. – СПб. : Питер, 2013. – 608 с.
28. Циба В.Т. Соціологія особистості: системний підхід / В.Т. Циба. – Київ: МАУП, 2015. – 151 с.
29. Хекхаузен Х. Психология мотивации достижения / Х. Хекхаузен ; пер. с англ. – СПб. : Речь, 2016. – 321 с.

До розділу 2. Анатомія

1. Анатомо-фізіологічні основи еволюції центральної нервової системи : Програма та робоча програма / Каф. психології; уклад. А. М. Сипливий. – 268/09 [замовл.]. – Київ : КНТЕУ, 2009. – 26 с. – : 10,91.
2. Атлас нормальной анатомии / Под ред. Н.А. Агаджаняна. М - «Медицина». 2006.-300с.
3. Борисевич, А. И. Словарь терминов и понятий по анатомии человека / А. И. Борисевич, В. Г. Ковешников, О. Ю. Роменский. – М. : Высшая школа, 1990. – 272с. – ISBN 5 - 066 – 001029 - 5 : 0.85.
4. Воробьева, Е. А. Анатомия и физиология / Е. А. Воробьева, А. В. Губарь, Е. Б. Сафьянникова. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Медицина, 2007. – 432с. – : 1.20.
5. Гайда, С. П. Анатомія і фізіологія людини : Навч. посібник / С. П. Гайда. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Вища школа, 1980. – 216с. – : 0.55.
6. Гусев, А. С. Анатомия : С основами гистологии и эмбриологии / А. С. Гусев ; Под ред. В. М. Година. – М. : Медицина, 2006. – 311с. – : 0.84.
7. Козлов В.И., Цехмистренко Т.А. Анатомия нервной системы / Учебное пособие для студентов. /- М.: Мир, 2013 - 208с.
8. Кокун О.М. Психофізіологія. Навчальний посібник. - К., Центр навчальної літератури, 2010. – 184 с.
9. Корольчук М.С. Психофізіологія діяльності: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2011. – 400 с.
10. Корольчук М. С., Крайнюк, В. М. Марченко, В.М. Психологія: схеми, опорні конспекти, методики: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. - К.: Ельга, Ніка-Центр, 2012. - 320с.

11. Корольчук М.С., Крайнюк В.М. Теорія і практика професійного психологічного відбору: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Ніка-Центр, 2006. - 536.
12. Крылова Н. В., Наумец Л. В. Анатомия органов чувств: Атлас пособие. М -«Медицина», 2001.-206с.
13. Костюк П.Г. Физиология центральной нервной системы. Киев, 2000.- 292с.
14. Кураев Т.А. Физиология центральной нервной системы. – Ростов-на-Дону.: Фенікс, 2000. – 436 с.
15. Миловзорова, М. С. Анатомия и физиология человека : Учебник для хореографических училищ / М. С. Миловзорова. – М. : Медицина, 2002. – 232с. – : 0.42.
16. Павлов И. П. Внутреннее торможение условных рефлексов и сон – один и тот же процесс. Полное собр. Соч.: В Т.6 2 изд. М., Л.: Изд-во АН СССР, 1951. Т. 3, кн.1, с.373-390.
17. Сапин М.Р., Билич Г.П. Анатомия человека; Учебник для студентов биологических специальных вузов, - М.;- Высшая школа, 2009.- 1,2 Книга. 544с.
18. Сипливиий А.М. Анатомія і фізіологія центральної нервової системи та вищої нервової діяльності: Курс лекцій. - К.: КиМУ, 2011. - 191с.
19. Чайченко Г.М. Основы физиологии высшей нервной деятельности. – К.: Высшая школа. Изд-во при Киевском унив., 2000. – 432 с.
20. Чернокульський С.Т. Анатомія центральної нервової системи. Київ, 2005, 120с.
21. Щербатых Ю.В., Туровский Я.А. Анатомия центральной нервной системы для психологов: Учебное пособие. - СПб.: Питер, 2013 - 128с.
22. Щербатых Ю.В., Туровский Я.А. Физиология центральной нервной системы для психологов: Учебное пособие. - СПб.: Питер, 2013.- 411с.
23. Филиппов М.М. Психофизиология функциональных состояний. Учеб. пособие. – К .МАУП, 2006 – 240с.

Інтернет - ресурси

1. <http://psyttests.org/books.html> (Електронний каталог підручників з психодіагностики).
2. <http://psyfactor.org> (Електронна бібліотека з психології «Псі-фактор»).
3. <http://www.gumer.info> (Електронна бібліотека з психології «Гумер»).
4. <http://www.twirpx.com/library/> (Електронна бібліотека з психології «Тwirpx»).

КРИТЕРІЇ

оцінювання знань вступників на фаховому вступному випробуванні для здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»

1. Загальні положення:

Мета фахового вступного випробування – оцінити відповідність знань, умінь та навичок вступників згідно з вимогами програми фахового вступного випробування.

2. Структура екзаменаційного білета:

Екзаменаційний білет складається з 50-ти закритих тестових завдань.

3. Критерії оцінювання:

- Рівень знань оцінюється за 200-бальною шкалою.
- Виконуючи тестове завдання, вступнику слід обрати одну правильну відповідь.
- Правильна відповідь на тестове завдання оцінюється у 4 бали, а неправильна – у 0 балів.
- Вступники, які отримали менше 100 балів, до наступних випробовувань не допускаються та участі у конкурсі не беруть.